

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

સ્પે. સીવિલ એપ્લીકેશન નં.૮૭૧૭ ઓફ ૨૦૧૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અકીલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી મોહીન્દર પાલ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

કાલુભાઈ ઇશારાભાઈ પટેલ અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને જુઝપ્રતિવાદીઓ

=====

ઉપાસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ તરફે વકીલ શ્રી દીપેન દેસાઈ.

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ થી જ તરફે શ્રીમતી મનીષા લવકુમાર શાહ, જી. પી.,
શ્રી ધવન જયસ્વાલ, એ. જી. પી. દ્વારા સહાયિત

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧-જજ તરફે ડી.એસ. સોગંદ રજૂ કરેલ નથી (આર)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૫-જજ તરફે શ્રી અન્સીન દેસાઈ, વકીલ સાથે શ્રી આનંદ
વી. ઠાકર , વકીલ

=====

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અકીલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી મોહીન્દર પાલ

તારીખ:૦૩/૦૮/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

(પર:માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી અકીલ કુરેશી)

૧. અરજદારે પાટણવાડા, જી. બનાસકાંઠાની એગ્રિકલ્ચર પ્રોડ્યુસ માર્કેટ કમિટીની ચૂંટણી માટેના વેપારી મતદાર વિભાગની મતદાર ચાદીમાં જેમના નામનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો તેવા કુલ ૪૦ વેપારીઓ સામેના અરજદારના વાંધાને નકારતા તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૧૫ ના હુકમને, અરજીના એનેક્ષર-એ ખાતે પડકારેલ છે. આ મુકદ્દમાનો લાંબો ઇતિહાસ છે.

૨. ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ છે:-

૨.૧ તારીખ ૧૦.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ, ગુજરાત સરકારના એગ્રીકલ્ચરલ માર્કેટિંગ એન્ડ રૂરલ ફાઇનાન્સ ડિપાર્ટમેન્ટના નિયામકે (“નિયામક” તરીકે ટૂંકમાં) સદર એપીએમસી માટે સભ્યોની ચૂંટણી કરવા માટે ચૂંટણી કાર્યક્રમ પ્રકાસિત કર્યો હતો. વિવિધ તબક્કાઓ પૂરા થયા પછી, સદર જાહેરનામા મુજબ, ચૂંટણી ૧૦.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ યોજનાર હતી, મતગણતરી ૧૧.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ થનાર હતી, ત્યારબાદ ચૂંટણીના પરિણામોની જાહેરાત કરવામાં આવનાર હતી. પાસવાડા, સાતરવાડા અને રામપુરા (પાસવાડા) એમ ત્રણ ગામોના મહેસૂલી વિસ્તારને એપીએમસીની ભૌગોલિક મર્યાદાઓમાં ઉમેરવામાં આવ્યા હોવાના કારણસર, એપીએમસીમાં આ ત્રણ ગામોના સમાવેશ સામે વાંધાઓ મંગાવતું તારીખ ૧૩.૦૨.૨૦૧૫ નું જાહેરનામું બહાર પાડીને ચૂંટણી કાર્યક્રમ રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

૨.૨ તારીખ ૨૦.૦૨.૨૦૧૫ ના રોજ, એપીએમસીની તારીખ ૨૮.૦૨.૨૦૧૫ ના રોજ બોલાવવાની સભા માટેનો એજન્ડા પરિભ્રમિત કરવામાં આવ્યો હતો. એક વિષય તારીખ ૦૬.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ આપવામાં આવેલી લાઈસન્સ મંજૂર કરવાની અરજીઓ પર વિચારણા કરવાનો હતો. તારીખ ૨૮.૦૨.૨૦૧૫ ના રોજ, સમિતિએ ૨૦ અરજદારોને નવા લાઈસન્સ મંજૂર કર્યા.

૨.૩ દરમિયાન, તારીખ ૨૨.૦૨.૨૦૧૫ ના રોજ, એપીએમસીની ચૂંટણી મોકૂફ રાખવાના નિયામકના તારીખ ૧૩.૦૨.૨૦૧૫ ના નિર્ણયને રદ કરવાના નિર્દેશ માટે આ જ અરજદાર દ્વારા એસસીએ નં. ૩૦૪૧/૨૦૧૫ દાખલ કરવામાં આવી હતી. અરજ કરેલ પરિણામી નિર્દેશ એ હતો કે અગાઉ જાહેર કર્યા મુજબ ચૂંટણી ચાલુ રહી શકે છે. આ અરજી ડિવિઝન બેંચ દ્વારા તારીખ ૨૩.૦૨.૨૦૧૫ ના હુકમથી નિકાલ કરવામાં આવી હતી. સરકારી વકીલની દલીલ એવી હતી કે એપીએમસીના અગાઉના બજાર વિસ્તારમાં ઉપરોક્ત ત્રણ ગામોનો સમાવેશ કરવા માટે ફેરફાર કરવાની કાર્યવાહી અગાઉથી જ તારીખ ૩૧.૦૧.૨૦૧૫ ના જાહેરનામા દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી ચૂકી છે અને નિયામકે સદર પ્રસ્તાવિત સમાવેશ સામે વાંધાઓ અને સૂચનો પહેલેથી જ મંગાવ્યા છે. અદાલત સમક્ષ એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે વાંધાઓ અને સૂચનો પર વિચારણા કર્યા પછી, નિયામક દ્વારા અંતિમ નિર્ણય લેવામાં આવશે અને ત્યારબાદ માર્કેટ કમિટી માટેની ચૂંટણી વહેલામાં વહેલી તકે યોજી શકાશે. જેના પર, અદાલતે નીચે

મુજબ ઠરાવ્યું અને અવલોકન કર્યું:-

“જ. સંબંધિત પક્ષકારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા. શરૂઆતમાં જ એ નોંધવું જરૂરી છે કે અહીં સામાવાળા નં. ૨ નિયામકે, તારીખ ૩૧/૦૧/૨૦૧૫ ના જાહેરનામા દ્વારા પંથવાડા એપીએમસીના હાલના બજાર વિસ્તારમાં ફેરફાર કરવાની કાર્યવાહી અગાઉથી જ શરૂ કરી દીધી છે અને પંથવાડા એપીએમસીના હાલના બજાર વિસ્તારમાં ત્રણ ગામો એટલે કે પાસવાલ, શાતરવાડા અને રામપુરા (પાસવાલ) નો સમાવેશ કરવાનો પ્રસ્તાવ છે અને અધિનિયમની કલમ ૫ અને ૬ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ ઉપરોક્ત પ્રસ્તાવિત કાર્યવાહી સામે વાંધાઓ / સૂચનો મંગાવવામાં આવ્યા છે. અધિનિયમની જોગવાઈઓ મુજબ, ખાસ કરીને કલમો ૫ અને ૬, પંથવાડા એપીએમસીના હાલના બજાર વિસ્તારમાં ઉપરોક્ત ત્રણ ગામોના સમાવેશ સામે વાંધાઓ / સૂચનો રજૂ કરવા માટે ૩૦ દિવસનો સમય આપવો જરૂરી છે અને ત્યારબાદ, નવા રચાયેલા બજાર વિસ્તાર / માર્કેટ કમિટીની ચૂંટણી યોજવાની જરૂર છે. અરજદારો તરફથી એ શંકા વ્યક્ત કરવામાં આવી છે કે નિયામક બજાર વિસ્તારમાં ફેરફાર કરવાની કાર્યવાહી એટલે કે પંથવાડા એપીએમસીના હાલના બજાર વિસ્તારમાં ઉપરોક્ત ત્રણ ગામોનો સમાવેશ કરવામાં નોંધપાત્ર સમય લેશે અને નવા રચાયેલા બજાર વિસ્તાર / માર્કેટ કમિટીની ચૂંટણી યોજવામાં નિયામક દ્વારા નોંધપાત્ર સમય લેવામાં આવશે, તે પાયાવિહોળી છે અને/અથવા તે માત્ર એક શંકા છે. પંથવાડા

એપીએમસીના હાલના બજાર વિસ્તારની મર્યાદાઓમાં ફેરફાર કરવાની કાર્યવાહી પૂર્ણ નહીં કરવા માટે અને નવા રચાયેલા બજાર વિસ્તાર / માર્કેટ કમિટીની વહેલી તકે ચૂંટણી નહીં યોજવા માટે નિયામક પાસે કોઈ કારણ નથી. એવી આશા રાખવામાં આવે છે કે અહીં સામાવાળા નં. ૨ નિયામક, પંથવાડા એપીએમસીના હાલના બજાર વિસ્તારમાં ફેરફાર કરવાની કાર્યવાહી પૂર્ણ કરશે જેના માટે જાહેરનામું તારીખ ૩૧/૦૧/૨૦૧૫ ના રોજ બહાર પાડવામાં આવ્યું છે (વાંધાઓ / સૂચનો મંગાવતા) અને નવા રચાયેલા બજાર વિસ્તાર / માર્કેટ કમિટીની ચૂંટણી વહેલામાં વહેલી તકે અને મોડેમોડે ૧ લી માર્ચ ૨૦૧૫ થી ત્રણ મહિનાના સમયગાળાની અંદર યોજશે.”

૨.૪ તારીખ ૨૩.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ, તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ યોજાનાર સભા માટેનો એજન્ડા પરિભ્રમિત કરવામાં આવ્યો હતો. એજન્ડાની એક બાબત તારીખ ૨૮.૦૨.૨૦૧૫ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવેલી લાઈસન્સ મંજૂર કરવાની અરજીઓ પર વિચારણા કરવાની હતી. બીજી બાબત અગાઉ મંજૂર કરાયેલા લાઈસન્સનું નવીનીકરણ કરવાની હતી. તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ, માર્કેટ કમિટીએ વધારાના નવા લાઈસન્સ મંજૂર કર્યા અને હાલના લાઈસન્સનું નવીનીકરણ કર્યું.

૨.૫ એપીએમસીની ચૂંટણીઓ જાહેર કરવામાં આવી ન હોવાથી અને

હાઈકોર્ટના તારીખ ૨૩.૦૨.૨૦૧૫ ના હુકમમાં પરિકલ્પિત સમય મર્યાદા સમાપ્ત થઈ ગઈ હોવાથી, અરજદારે એસસીએ નં. ૫૩૭૮/૨૦૧૫ નામની વધુ એક અરજી દાખલ કરી અને એસસીએ નં. ૩૦૪૧/૨૦૧૫ માં તારીખ ૨૩.૦૩.૨૦૧૫ ના હુકમમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા જોગવાઈ કર્યા મુજબ ચૂંટણી કાર્યક્રમની તુરંત જાહેરાત કરવા માટેના નિર્દેશની અરજ કરી. સદર અરજી ડિવિઝન બેંચ દ્વારા તારીખ ૨૭.૦૩.૨૦૧૫ ના હુકમથી નીચે મુજબની રીતે નિકાલ કરવામાં આવી:—

“૨. સરકારી વકીલની કચેરી પર અગાઉની નકલ બજાવવામાં આવતા, વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ જનરલ શ્રી પ્રકાશ કે. જાની, વિદ્વાન એજીપી શ્રી જયસ્વાલ સાથે સામાવાળા નં. ૧ થી ૩ વતી ઉપસ્થિત રહ્યા. વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ જનરલ શ્રી જાનીએ કોર્ટ સમક્ષ જણાવ્યું છે કે પાટણવાડા એપીએમસીની ચૂંટણી માટેનો ચૂંટણી કાર્યક્રમ ૧૦.૪.૨૦૧૫ ના રોજ અથવા તે પહેલાં જાહેર કરવામાં આવશે, જો કે ધનેરા એપીએમસીના કેસમાં જેવો કાર્યક્રમ જાહેર કરવામાં આવશે તે જ કાર્યક્રમ જાહેર કરવામાં આવશે. તેમણે કોર્ટ સમક્ષ એ પણ જણાવ્યું છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી આ કોર્ટ દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૩૦૪૧/૨૦૧૫ માં પસાર કરવામાં આવેલા ફેલાસાના ચુકાદા અને હુકમ તારીખ ૨૩.૨.૨૦૧૫ માં ફક્ત ૪ માં આપવામાં આવેલા નિર્દેશથી જાગૃત છે, જેના દ્વારા આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચે નવા રચાયેલા

બજાર વિસ્તાર / માર્કેટ કમિટીની ચૂંટણી વહેલામાં વહેલી તકે અને મોડેમોડે ૧.૩.૨૦૧૫ થી ત્રણ મહિનાના સમયગાળાની અંદર યોજવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.

૩. ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદારોના વિદ્વાન વકીલ શ્રી વાઘેલા હાલની અરજી પાછી ખેંચવાની પરવાનગી માંગે છે, કારણ કે કારણ અસ્તિત્વમાં રહેતું નથી. પરવાનગી આપવામાં આવે છે. અરજી પાછી ખેંચાયેલ ગણીને નામંજૂર કરવામાં આવે છે.”

૨.૬ તારીખ ૦૩.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ, નિયામકે એક નવો ચૂંટણી કાર્યક્રમ બહાર પાડ્યો. આ કાર્યક્રમ મુજબ, ચૂંટણીની જાહેરાત ૦૬.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ થનાર હતી, જે મતદાર યાદી તૈયાર કરવા માટે અધિકૃત અધિકારીને જાણ કરવાની તારીખ પણ છે. વિવિધ તબક્કાઓ પૂરા થયા પછી, મતદાર યાદીનું અંતિમ પ્રકાશન ૨૨.૦૫.૨૦૧૫ ના રોજ થશે, ત્યારબાદ ઉમેદવારી પત્રો ભરવામાં આવશે. ચૂંટણી ૦૬.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ યોજાશે, મતગણતરી ૦૭.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ થશે અને ત્યારબાદ તુરંત જ પરિણામોની જાહેરાત કરવામાં આવશે.

૨.૭ સદર ચૂંટણી કાર્યક્રમના અનુસંધાનમાં, અધિકૃત અધિકારી દ્વારા વેપારી મતદાર વિભાગ માટેની પ્રાથમિક મતદાર યાદી ૧૭.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી. સામાવાળા નં. ૫ થી ૪૪, કે જેના નામનો

મતદાર યાદીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો, તેમને નવા લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા તે કારણસર, અરજદારે સદર યાદીમાં તેમના સમાવેશ સામે વાંધો ઉઠાવ્યો હતો. આ પ્રકારનો વાંધો મુખ્યત્વે એ કારણોસર તારીખ ૦૧.૦૫.૨૦૧૫ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો કે આ વ્યક્તિઓને માત્ર મતદાર યાદી કુલાવવા અને એપીએમસીના અધ્યક્ષની તરફેણમાં પલડું નમાવવા માટે છેલ્લા સમયે લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. અધિકૃત અધિકારીએ તેમના વાદગ્રસ્ત હુકમ તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૧૫ થી સદર વાંધાઓ મુખ્યત્વે એ કારણોસર નકારી કાઢ્યા કે મંજૂર કરાયેલા લાઈસન્સની પાછળ તે જઈ શકે નહીં. લાઈસન્સ જે રીતે અને પદ્ધતિથી મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા તે સંદર્ભના તમામ મુદ્દાઓ સ્વીકારવામાં આવ્યા ન હતા.

૨.૮ તે તબક્કે, અરજદારે હાલની અરજી દાખલ કરી, અધિકૃત અધિકારીના તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૧૫ ના હુકમને પડકાર્યો અને વધુમાં એપીએમસીની ચૂંટણીમાં વેપારી મતદાર વિભાગમાં મતદાન કરવા સામે સદર સામાવાળા નં. ૫ થી ૪૪ પર પ્રતિબંધક હુકમ માટે અરજ કરી. આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચે તારીખ ૧૫.૦૬.૨૦૧૫ ના હંગામી હુકમમાં એવું નોંધ્યું કે અરજદારે જે ૪૦ વ્યક્તિઓ સામે વાંધો ઉઠાવ્યો હતો તેમાંથી ૧૩ વ્યક્તિઓ અગાઉ પહેલેથી જ મંજૂર કરાયેલા લાઈસન્સના નવીનીકરણના કેસો હતા. તારીખ ૨૮.૦૨.૨૦૧૫ અને ૩૧.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ ઠરાવો પસાર કરીને માત્ર ૨૭ લાઈસન્સ બે લોટમાં મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. ખેતી વિભાગ સંબંધિત આ ૪ એપીએમસીના કેસમાં

પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૦૪.૦૫.૨૦૧૫ ના વિગતવાર હુકમનો સંદર્ભ આપીને, ડિવિઝન બેંચ પ્રથમ દષ્ટિએ એ મતની હતી કે મોડા તબક્કે લાઈસન્સ બહાર પાડીને ૨૭ મતદાતાઓનો પ્રવેશ ચૂંટણીની પૂર્વસંધ્યાએ કરવામાં આવ્યો હતો. પરિણામે, અરજી દાખલ કરતી વખતે, ડિવિઝન બેંચે, હંગામી હુકમના સ્વરૂપમાં, એપીએમસીની આગામી ચૂંટણીઓમાં વેપારી મતદાર વિભાગની મતદાર યાદીમાં જેમના નામનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો તેવા સામાવાળા નં. ૫ થી ૩૧ એટલે કે ૨૭ વ્યક્તિઓના નામનો સમાવેશ કરવાના અધિકૃત અધિકારીના નિર્ણય પર રોક લગાવી.

૨.૯ આ હુકમ પસાર થયા પછી વધુ બે વિકાસ થયા. પ્રથમ એ છે કે આ જ એપીએમસીમાં કૃષિ વિભાગમાં સભ્યોની ચૂંટણી સંબંધિત એસસીએ નં. ૭૧૫૭/૨૦૧૫ એ તારીખ ૦૮.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ બિનઅસરકારક બનવાને કારણે પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવાનું જણાવીને રદ કરવામાં આવી. બીજું એ હતું કે સુનિશ્ચિત કર્યા મુજબ ચૂંટણીઓ ૦૬.૦૭.૨૦૧૫ ના રોજ યોજાઈ હતી, અલબત્ત, ૨૭ વિવાદાસ્પદ મતદાતાઓને મતદાન કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી. ૮ સ્પર્ધકો દ્વારા મેળવવામાં આવેલા મતોની સંખ્યાની વિગતવાર નોંધ લેવી જરૂરી નથી. માત્ર એ નોંધવું પૂરતું છે કે ૨૭ મતો, જો મતદાન કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હોત, તો પરિણામોને ભૌતિક રીતે અસર કરવાની ક્ષમતા ધરાવતા હોત.

૩. આવી હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, અરજદાર તરફથી વિદ્વાન કાઉન્સિલ શ્રી દીપેન દેસાઈએ રજૂઆત કરી કે તમામ તબક્કાએ, ચૂંટણીના પરિણામને અસર કરવા માટે છેલ્લી મિનિટે મતદાતાઓનો પ્રવેશ કરાવવા માટે એપીએમસીમાં અધ્યક્ષ અને તેમના સમર્થકો તરફથી ડિઝાઈન અને ઇશાદો પ્રગટ થાય છે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે જ્યારે મહેસૂલ વિભાગે વર્ષ ૨૦૦૯ માં ૪ ગામો ઉમેરી દીધા હતા ત્યારે એકવાર જાહેર કરાયેલ અગાઉનો ચૂંટણી કાર્યક્રમ એ બહાના હેઠળ રદ કરવામાં આવ્યો હતો કે એપીએમસીમાં ત્રણ ગામોના નવા વિસ્તારો ઉમેરવા જરૂરી છે. આમ, નિયામક દ્વારા એકવાર કાર્યક્રમ પહેલેથી જ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો ત્યારે ચૂંટણી રદ કરવા માટે માત્ર એક આડકતરા ઢોંગ તરીકે આ પરિબળનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. દરમિયાન, નવા લાઈસન્સ મંજૂર કરવાની પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવી હતી, જે લાઈસન્સ ધારકોને મતદાર યાદીમાં સામેલ થવા માટે સક્ષમ બનાવશે. હાઈકોર્ટે તેના તારીખ ૨૩.૦૨.૨૦૧૫ ના હુકમમાં નિર્ધારિત સમય મર્યાદામાં ચૂંટણી પૂર્ણ કરવા માટે આપેલા નિર્દેશો પણ અમલમાં મૂકવામાં આવ્યા ન હતા. માત્ર જ્યારે અરજદારે નવી અરજી દાખલ કરી, ત્યારે એવું નિવેદન આપવામાં આવ્યું કે ચૂંટણી કાર્યક્રમ મોડેમોડે ૧૦.૦૪.૨૦૧૫ સુધીમાં જાહેર કરવામાં આવશે. દરમિયાન, બે લોટમાં, એપીએમસીએ તારીખ ૨૮.૦૨.૨૦૧૫ અને ૩૧.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ કુલ ૨૭ લાઈસન્સ મંજૂર કર્યા. ભલે આ લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા, જો સત્તાધિકારીએ તારીખ ૨૩.૦૨.૨૦૧૫ ના હુકમમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી સમય મર્યાદાનું પાલન કર્યું હોત અને તે મુજબ ચૂંટણી કાર્યક્રમ

જાહેર કર્યો હોત તો લાઈસન્સ ધારકોના નામ મતદાર ચાટીમાં સામેલ કરી શકાયા ન હોત. તેથી તેમણે રજૂઆત કરી કે લઘુમતીને બહુમતીમાં રૂપાંતરિત કરવા માટે માત્ર ચૂંટણીની પૂર્વસંધ્યાએ નવા મતદાતાઓના પ્રવેશની વિભાવના હાલના કેસમાં લાગુ થવી જોઈએ.

૪. કાઉન્સિલે નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો:—

I. કાલુભાઈ રણાભાઈ અકાબરી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય & ઓર્સ., ના કેસમાં, જે ૨૦૦૭ (૩) જીએલએચ, પાના નં. ૫૭ પર નોંધાયેલ છે, જેમાં ડિવિઝન બેંચે ઠરાવ્યું હતું કે મતદાર ચાટીમાં સમાવેશ કરવા માટે વ્યક્તિની પાત્રતા નક્કી કરવા માટેની સંબંધિત તારીખ તે તારીખ હશે કે જે તારીખે ગુજરાત એગ્રીકલ્ચરલ પ્રોડ્યુસ માર્કેટ્સ રૂલ્સ, ૧૯૬૫ (જે હવે પછી “સદર નિયમો” તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ના નિયમ ૭ ના ઉપ-નિયમ (૧) માં દર્શાવ્યા મુજબ અધિકૃત અધિકારીને નામો સંચારિત કરવાના હોય છે.

II. શ્રુતબંધુ એચ.પોપટ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય & ઓર્સ., ના કેસમાં, જે ૨૦૦૮ (૧) જીએલએચ, પાના નં. ૫૭૫ પર નોંધાયેલ છે, જેમાં કોર્ટે એવું જોયું કે માર્કેટ કમિટીના વિદાય પામતા પદાધિકારીઓને કૃત્રિમ બહુમતી આપવાના એકમાત્ર હેતુથી મનસ્વી અને દાનત વગરની રીતે મોટી સંખ્યામાં લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે તાજા લાઈસન્સ મંજૂર કરવાનો માર્કેટ કમિટીનો

ઠરાવ માત્ર ગેરકાયદેસર જ ન હતો પરંતુ ચૂંટણી પ્રક્રિયા પર પણ છેતરપિંડી હતી. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, ચૂંટણી કમિશન ઓફ ઈન્ડિયા વિરુદ્ધ અશોક કુમાર, ૨૦૦૦ (૮) એસ.સી.સી. ૨૧૬ ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપીને, કોર્ટે ઠરાવ્યું કે ચૂંટણી પ્રક્રિયા શરૂ થયા પછી પણ ચૂંટણીમાં હસ્તક્ષેપ કરવો વાજબી બનશે. બેંચે એવો અભિપ્રાય પણ વ્યક્ત કર્યો હતો કે ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની ચૂંટણીના વિવાદો સંબંધિત નિયમોના નિયમ ૨૮ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ ઉપચાર તે હદ સુધી મર્યાદિત હશે કે ચૂંટણી અધિકારી અને ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ માત્ર એ વાત પર મર્યાદિત પાસા સાથે મતદાર યાદીમાં અમુક વ્યક્તિઓના બાકાત રાખવા અથવા સમાવેશ કરવાના પડકારની તપાસ કરશે કે તેઓ સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા હતા કે નહીં. અધિનિયમ અને નિયમોની સંબંધિત જોગવાઈઓ અનુસાર લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું કે કેમ તેની તપાસ કરવા માટે ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલને કોઈ અધિકારક્ષેત્ર આપવામાં આવ્યું નથી. આ બાબત માત્ર એપીએમસી અને ગુજરાત એગ્રીકલ્ચરલ પ્રોડ્યુસ માર્કેટ્સ એક્ટ, ૧૯૬૩ (“અધિનિયમ” તરીકે ટૂંકમાં) ની કલમ ૨૭ ના ઉપ-કલમો (૪) અને (૫) હેઠળ જ નક્કી કરવાની રહેશે.

III. ચંદ્રકાંત મણિભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય & ઓર્સ., ના કેસમાં, જે ૨૦૧૩ (૩) જીએલએચ, પાના નં. ૭૭૮ પર નોંધાયેલ છે, જ્યાં કોર્ટે એવું જોયું કે સંબંધિત એપીએમસીના વેપારી મતદાર

વિભાગમાં, લાઈસન્સ ધરાવતા ૩૦૦ થી ૪૦૦ વ્યક્તિઓની સામે અને જેઓ મતદાર ચાદીમાં સામેલ થવા માટે પાત્ર બનશે, તારીખ ૦૧.૦૫.૨૦૧૩ ના રોજ, માર્કેટ કમિટીના પદાધિકારીઓએ ૧૧૬૪ નવા વેપારીઓને તાજા લાઈસન્સ મંજૂર કર્યા હતા. માર્કેટ કમિટીની ચૂંટણીની જાહેરાત ૦૩.૦૫.૨૦૧૩ ના રોજ કરવામાં આવી હતી. આવી પૃષ્ઠભૂમિમાં, ડિવિઝન બેંચે અવલોકન કર્યું કે ચૂંટણીઓ મુક્ત અને ન્યાયાધીશની રીતે યોજવી જોઈએ અને લોકશાહી સિદ્ધાંતોને ક્યાં તો કૃત્રિમ બહુમતીમાં પરિણમી શકે અથવા અન્યથા અસર કરી શકે તેવી રીતે કોઈને પણ ચૂંટણીની પવિત્રતા સાથે ચેડાં કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં. તે વધુમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે અમુક કેસોમાં મતદાતાઓના સમાવેશની યોગ્યતાની પણ કોર્ટ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી શકે છે, ખાસ કરીને જ્યારે પક્ષપાતના ગંભીર આક્ષેપો કરવામાં આવે.

IV. મહેન્દ્ર મગનભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય ના કેસમાં, જે ૨૦૧૪(૦) જીએલએચઈએલ-એચસી ૨૩૦૭૧૫ પર નોંધાયેલ છે, જેમાં નિયામક દ્વારા તારીખ ૧૭.૧૧.૨૦૧૩ ના રોજ નોટિસ બહાર પાડીને એપીએમસી માટેનો ચૂંટણી કાર્યક્રમ પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યો હતો, જે સ્થાનિક અખબારમાં તારીખ ૨૧.૧૧.૨૦૧૩ ના રોજ પ્રકાશિત થયો હતો. તેની તારીખ ૨૦.૧૧.૨૦૧૩ ની સભામાં, એપીએમસીએ ૫૮ વેપારીઓને નવા લાઈસન્સ મંજૂર કર્યા, જે અરજદારના મતે વિદાય

પામતા પદાધિકારીઓ દ્વારા કૃત્રિમ બહુમતી સુરક્ષિત કરવાના એકમાત્ર દષ્ટિકોણથી કરવામાં આવ્યું હતું. કોર્ટે નોંધ્યું કે ૫૮ નવા લાઈસન્સ ધારકોને બાદ કરતા, માત્ર ૪૮ વેપારીઓ છે કે જેમની પાસે લાઈસન્સ હતા. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે “ઉપરોક્તનું એકમાત્ર નિષ્કર્ષ એ હોઈ શકે છે કે તે વેપારી મતદાર વિભાગની મતદાર ચાદીમાં સમાવેશ કરવા માટે તેમને પાત્ર બનાવવા માટે સત્તાઓનો દાનત વગરનો ઉપયોગ સિવાય બીજું કંઈ નથી, જેથી કૃત્રિમ બહુમતી બનાવી શકાય જે માત્ર ગેરકાયદેસર જ નહીં પરંતુ ચૂંટણી પ્રક્રિયા પર છેતરપિંડી અને લોકશાહી સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ હશે”.

V. ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ ચૂંટણી કાર્યક્રમ જાહેર થયા પછી પણ, કોર્ટનો હસ્તક્ષેપ દુર્લભ અને અપવાદરૂપ પરિસ્થિતિઓમાં મંજૂર થશે તે અંગેની દલીલના સમર્થનમાં વસુંદ્રા સમુદાયિક ખેતી સહકારી મંડળી લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય & ઓર્સ. ના કેસમાં એસસીએ નં. ૧૬૨૪/૨૦૧૧ માં તારીખ ૦૯.૧૨.૨૦૧૧ ના ડિવિઝન બેંચના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.

૫. બીજી બાજુ, વિદ્વાન સરકારી વકીલ શ્રીમતી મનીષા શાહે અરજીનો વિરોધ કરતા રજૂઆત કરી કે દાહેડા ગ્રુપ સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ વિરુદ્ધ આર.ડી.રોહિત, ઓથો. ઓફિસર & કો. ઓપરેટિવ ઓફિસર (માર્કેટિંગ), ના

કેસમાં આ કોર્ટની કુલ બેંચના ચુકાદાના ગુણધર્મથી, ૨૦૦૬ (૧) જીસીડી, પાના નં. ૨૧૧ પર નોંધાયેલ છે, એકવાર ચૂંટણી પ્રક્રિયા શરૂ થઈ જાય પછી સ્થાનિક સત્તાવાળાઓની ચૂંટણી બાબતમાં હસ્તક્ષેપનો અવકાશ અત્યંત સંકુચિત હશે. તેમણે રજૂઆત કરી કે ચૂંટણી કાર્યક્રમ જાહેર થાય તે પહેલાં ઘણા સમય અગાઉ લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. આવા લાઈસન્સ મંજૂર કરતા પહેલા, ૧૬૬ જેટલા વેપારીઓ હતા કે જેમની પાસે લાઈસન્સ હતા. નવીનીકરણ મંજૂર કરવા માટે માર્કેટ કમિટી દ્વારા તેની તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૧૫ ની સભામાં મોટાભાગનો વેપાર વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો. કોઈપણ સંજોગોમાં, તેની સત્તાઓ અને કાર્યોના નિર્વાહ પર વૈધાનિક જોગવાઈઓમાંથી ન આવતા કોઈ કૃત્રિમ નિયંત્રણો મૂકીને માર્કેટ કમિટીનું કામકાજ પક્ષઘાતગ્રસ્ત કરી શકાતું નથી. કાઉન્સિલે પટેલ નરેન્દ્રકુમાર કાનજીભાઈ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય & ઓર્સ. ના કેસમાં એસસીએ નં. ૬૪૧૫/૨૦૧૪ માં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચના તારીખ ૧૦.૧૨.૨૦૧૪ ના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો, જ્યાં અરજદારે બહુમતી નમાવવા માટે મોટી સંખ્યામાં લાઈસન્સ રદ કરવા વિશે અસંતોષ વ્યક્ત કર્યો હતો, ઠરાવ્યું અને અવલોકન કર્યું કે:-

“૧૦. એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે લાઈસન્સો માર્ચ, એપ્રિલ અને જૂન ૨૦૧૦ ના મહિનામાં નવીનીકરણ / મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા અને ચૂંટણી માત્ર સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૦ ના મહિનામાં જ જાહેર થઈ હતી, એવું કહી શકાય નહીં કે લાઈસન્સો માત્ર કૃત્રિમ બહુમતી બનાવવા અને

/ અથવા મતદાતાઓ કુલાવવાના દષ્ટિકોણથી જ નવીનીકરણ / મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા, જે મહેન્દ્ર મગનભાઈ પટેલ (સુપ્રા) ના કેસમાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચ દ્વારા નિર્ધારિત પરિમાણોની અંદર આવી શકે.”

૬. સામાવાળા નં. ૫ થી ૪૪ વતી ઉપસ્થિત રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી અંશિન દેસાઈએ ધ્યાન દોર્યું કે ૪૦ લાઈસન્સ ધારકોમાંથી ૧૩ લાઈસન્સ ધારકોને માત્ર નવીનીકરણ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. તેમણે ધ્યાન દોર્યું કે ડિવિઝન બેંચે તેના તારીખ ૧૫.૦૬.૨૦૧૫ ના હંગામી હુકમમાં તેથી તેમના કેસોમાં સ્પષ્ટ ભેદ કર્યો હતો અને તેમને ચૂંટણીઓમાં મતદાન કરવાની મંજૂરી આપી હતી. બાકીના ૨૭ લાઈસન્સ ધારકોના સંબંધમાં, કાઉન્સિલે ધ્યાન દોર્યું કે નિયામક દ્વારા ચૂંટણી કાર્યક્રમ જાહેર થાય તે પહેલાં ઘણા સમય અગાઉ માર્કેટ કમિટી દ્વારા લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. કાલુભાઈ રણાભાઈ અકાબરી (સુપ્રા) ના કેસમાં ડિવિઝન બેંચ દ્વારા પરિકલ્પિત કટ-ઓફ તારીખ વર્તમાન સામાવાળાના કેસોને સામેલ કરવા માટે લંબાવી શકાતી નથી. અરજદાર વેપારીઓની અસલીયત અને બજાર વિસ્તારમાં વેપાર કરવા માટે તેમને લાઈસન્સ મંજૂર કરવાના માર્કેટ કમિટીના નિર્ણયને વિવાદિત ગણતો નથી. હાલની અરજી દાખલ કરવા તરફ દોરી જનારા વિવિધ વિકાસો તરફ આપણું ધ્યાન દોરતા, કાઉન્સિલે ભારપૂર્વક આગ્રહ કર્યો કે વર્તમાન કેસ માર્કેટ કમિટીના વિદાય પામતા પદાધિકારીઓની તરફેણમાં પલડું નમાવવા માટે ચૂંટણીની પૂર્વસંધ્યાએ નવા સભ્યોના પ્રવેશની શ્રેણીમાં આવતો નથી. તેમણે રજૂઆત કરી કે લોકશાહી રીતે

ચૂંટાયેલી સમિતિને તેની સ્વાયત્તતા જાળવી રાખીને કાર્ય કરવાની મંજૂરી આપવી જ જોઈએ. તેમણે એમ પણ આગ્રહ કર્યો કે એકવાર ચૂંટણી જાહેર થઈ જાય પછી ચૂંટણી કાર્યક્રમમાં હસ્તક્ષેપ કરવો દુર્લભ અને અપવાદરૂપ હશે અને રેકૉર્ડ પર મજબૂત હકીકતો વગર કરી શકાશે નહીં. આ સંદર્ભમાં, તેમણે દાહેડા ગ્રુપ સેવા સહકારી મંડળી લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં કુલ બેંચના ચુકાદા પર ભારે ભાર મૂક્યો. શ્રી સંત સદગુરુ જનાર્દન સ્વામી (મોઈગિરી મહારાજ) સહકારી દુग्ધ ઉત્પાદક સંસ્થા & ઓર્સ. વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય & ઓર્સ. ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જે (૨૦૦૧) ૮ એસ.સી.સી., પાના નં. ૫૦૯ પર નોંધાયેલ છે.

૭. આમ પક્ષકારોના વિદ્વાન કાઉન્સિલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરના દસ્તાવેજોની ચકાસણી કર્યા પછી, એક ટૂંકો વિવાદ, જેનો સમાન રીતે ટૂંકો જવાબ આપવો શક્ય નથી, તે એ છે કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, શું એવું કહી શકાય કે માર્કેટ કમિટી દ્વારા વેપારીઓને ૨૭ નવા લાઈસન્સ મંજૂર કરવા એ ચૂંટણીની પૂર્વસંધ્યાએ હતા અને તેનો ઉદ્દેશ્ય માત્ર વિદાય પામતા પદાધિકારીઓ માટે કૃત્રિમ રીતે બહુમતી સુરક્ષિત કરવાનો હતો. આ મુદ્દા પર આ કોર્ટના વિવિધ ન્યાયિક pronunciations પર ધ્યાન આપતા પહેલા, આપણે કેટલીક વૈધાનિક જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ. સદર અધિનિયમ ગુજરાત રાજ્યમાં કૃષિ પેદાશોની ખરીદી અને વેચાણના નિયમન અને કૃષિ પેદાશો માટે બજારોની સ્થાપના સંબંધિત કાયદાને એકત્રિત કરવા અને સુધારવા

માટે ઘડવામાં આવ્યો હતો. અધિનિયમની કલમ ૧૧ માર્કેટ કમિટીની રચના સાથે સંબંધિત છે. આપણે નોંધીએ છીએ કે આ કલમમાં સુધારા અધિનિયમ ૧૪, ૨૦૧૫ ના ગુણધર્મથી મોટા સુધારા થયા છે. જો કે, આપણે બિનસુધારેલી જોગવાઈઓ સાથે સંબંધિત છીએ અને આપણે આ હુકમમાં આવી જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લઈશું. કલમ ૧૧ નો ઉપ-કલમ (૧) જોગવાઈ કરે છે કે દરેક માર્કેટ કમિટી નીચેના સભ્યોની બનેલી હશે, જેમાં સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા તે વેપારીઓમાંથી નિર્ધારિત પદ્ધતિથી ચૂંટવાના ચાર સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે. કલમ ૧૧ નો ઉપ-કલમ (૪)(એ) જોગવાઈ કરે છે કે માર્કેટ કમિટીની પદાધિકારીઓની મુદત, અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈ કર્યા સિવાય, પ્રથમ સામાન્ય સભાની તારીખથી ચાર વર્ષની રહેશે. કલમ ૧૧ ના ઉપ-કલમના ખંડ-(બી) મુજબ, માર્કેટ કમિટીના સભ્યોની પદાધિકારીઓની મુદત માર્કેટ કમિટીની મુદત સાથે વિસ્તૃત રહેશે.

૮. માર્કેટ કમિટીના સભ્યોની ચૂંટણી માટેની વિગતવાર પ્રક્રિયાઓ સદર નિયમોમાં સમાવિષ્ટ છે. તેનો ભાગ-III માર્કેટ કમિટીની ચૂંટણી સાથે સંબંધિત છે. નિયમ-૪ ચૂંટણીની તારીખ નક્કી કરવા સાથે સંબંધિત છે અને નીચે મુજબ વંચાય છે:-

“૪. જ્યાં ક્યાંય માર્કેટ કમિટીની સામાન્ય ચૂંટણી અથવા કલમ ૧૫ હેઠળની પેટા ચૂંટણી યોજવાની હોય, ત્યારે નિયામક, લેખિત હુકમ દ્વારા, આવી ચૂંટણીની તારીખ નક્કી કરશે અને માર્કેટ કમિટીની કચેરીમાં અને

બજાર વિસ્તારમાં મુખ્ય બજાર ચાર્ડમાં એક અગ્રણી જગ્યાએ તેની નકલ ચોંટાડીને સદર હુકમ પ્રકાસિત કરશે.”

૯. નિયમ ૫ મતદાતાઓની વિવિધ ચાદીઓ તૈયાર કરવાની પરિકલ્પના કરે છે. નિયમ ૬ જોગવાઈ કરે છે કે જે વ્યક્તિનું નામ મતદાર ચાદીમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું છે તે એવી ચૂંટણીમાં મતદાન કરવા માટે લાયક બનશે કે જેના સાથે મતદાર ચાદી સંબંધિત છે સિવાય કે તેણે જે ક્ષમતામાં તેનું નામ સદર ચાદીમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું તે ક્ષમતા ધારણ કરવાનું બંધ કરી દીધું હોય. નિયમ ૭ સામાન્ય ચૂંટણીઓ માટે મતદાતાઓની ચાદી તૈયાર કરવા સાથે સંબંધિત છે. નિયમ ૮ મતદાતાઓની ચાદીના અસ્થાયી અને અંતિમ પ્રકાશનની પરિકલ્પના કરે છે. નિયમ ૧૦ ચૂંટણીના તબક્કાઓ નક્કી કરવા સાથે સંબંધિત છે અને નીચે મુજબ વંચાય છે:—

“૧૦. (૧) ચૂંટણી એવા ક્લાકો વચ્ચે અને એવી તારીખે અને એવી જગ્યાઓ પર યોજવામાં આવશે જે નિયામક દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે.

(૨) નિયમ ૪ હેઠળ ચૂંટણી માટે નક્કી કરવામાં આવેલી તારીખથી ૪૦ દિવસ કરતા ઓછા નહીં તેટલા સમય અગાઉ, નિયામક ગુજરાતીમાં એક નોટિસ પ્રકાસિત કરશે જેમાં નીચેની બાબતો જણાવવામાં આવશે:—

(એ) સંબંધિત મતદાર મંડળ દ્વારા ચૂંટવાના વ્યક્તિઓની સંખ્યા,

(બી) જે તારીખે, જે જગ્યાએ અને જે ક્લાકો વચ્ચે ચૂંટણી

અધિકારી સમક્ષ ઉમેદવારી પત્રો રજૂ કરવાના રહેશે, તેવી તારીખ નોટિસના પ્રકાશનની તારીખથી ૧૪ દિવસ અગાઉની ન હોવી જોઈએ.

(સી) જે તારીખે, જે જગ્યાએ અને જે કલાકો વચ્ચે ઉમેદવારી પત્રોની ચકાસણી કરવામાં આવશે.

(ડી) જે તારીખે, જે જગ્યાએ અને જે કલાકો વચ્ચે મતો લેવામાં આવશે.

(ઈ) જે તારીખે, જે જગ્યાએ અને જે કલાકો વચ્ચે મતોની ગણતરી કરવામાં આવશે.”

૧૦. નિયમ ૧૧ ઉમેદવારી પત્રો સાથે સંબંધિત છે. નિયમ ૧૩ ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા વાંધા ઉઠાવવામાં આવેલા ઉમેદવારી પત્રોની ચકાસણી સાથે સંબંધિત છે. નિયમો ૧૪ થી ૧૭ ચાલી અને ઉમેદવારી પત્રોના પ્રકાશન, ઉમેદવારી પાછી ખેંચવા માટેના વિવિધ તબક્કાઓ પૂરા પાડે છે. નિયમ ૧૮ પ્રક્રિયા અને ચૂંટણી સાથે સંબંધિત છે અને નીચે મુજબ વંચાય છે:—

“(૧) જો યોગ્ય રીતે નામાંકિત થયેલા અને નિયમ ૧૭ ના ઉપ-નિયમ (૧) હેઠળ પોતાની ઉમેદવારી પાછી નહીં ખેંચનારા ઉમેદવારોની સંખ્યા ભરવાની ખાલી જગ્યાઓ કરતાં વધી જાય, તો મતદાન લેવામાં આવશે અને ચૂંટણી બેલેટ દ્વારા થશે.

(૨) જો આવા ઉમેદવારોની સંખ્યા ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યા જેટલી જ હોય, તો તેવા તમામ ઉમેદવારો યોગ્ય રીતે ચૂંટાયેલા જાહેર કરવામાં

આવશે.

(૩) જો આવા ઉમેદવારોની સંખ્યા ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યા કરતા ઓછી હોય, તો તેવા તમામ ઉમેદવારો યોગ્ય રીતે ચૂંટાયેલા જાહેર કરવામાં આવશે, અને બાકીની ખાલી જગ્યા અથવા જગ્યાઓ કલમ ૧૧ ના ઉપ-કલમ (૩) ની જોગવાઈ અનુસાર ભરવામાં આવશે.”

૧૧. નિયમ ૨૩ જોગવાઈ કરે છે કે જો ચૂંટણી દરમિયાન, કોઈપણ બે ઉમેદવારો વચ્ચે મતોની સમાનતા હોય, તો સફળ ઉમેદવારની પસંદગી ચિઠ્ઠીઓ ઉપાડીને કરવામાં આવશે. નિયમ ૨૮ ચૂંટણીની માન્યતા નક્કી કરવા સાથે સંબંધિત છે અને નીચે મુજબ વંચાય છે—

“૨૮. (૧) જો માર્કેટ કમિટીના સભ્યની કોઈપણ ચૂંટણીની માન્યતા એવી કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા પ્રશ્નાર્થ કરવામાં આવે કે જેઓ કાં તો ચૂંટવા માટે અથવા જે ચૂંટણી સાથે સદર પ્રશ્ન સંબંધિત છે તેમાં મતદાન કરવા માટે લાયક હોય તો તેવી વ્યક્તિ, ચૂંટણીના પરિણામની જાહેરાત થયાની તારીખથી સાત દિવસની અંદર, લેખિતમાં અરજી કરી શકે છે:—

(એ) નિયામકને, જો ચૂંટણી ચૂંટણી અધિકારીનું કાર્ય કરવા માટે નિયામક દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવી હોય, અને

(બી) રાજ્ય સરકારને જો ચૂંટણી નિયામક દ્વારા ચૂંટણી અધિકારી

તરીકે સંચાલિત કરવામાં આવી હોય અને

(૨) ઉપ-નિયમ (૧) હેઠળની અરજી પ્રાપ્ત થવા પર, નિયામક, અથવા રાજ્ય સરકાર, જે પણ લાગુ પડતું હોય, તે અરજદારને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી અને તે અથવા તે, જે પણ લાગુ પડતું હોય, યોગ્ય સમજે તેવી તપાસ કર્યા પછી, ચૂંટણીના જાહેર કરાયેલા પરિણામની પુષ્ટિ કરતો અથવા તેમાં સુધારો કરતો અથવા ચૂંટણી રદ કરતો હુકમ પસાર કરશે અને સદર હુકમ અંતિમ રહેશે. જો નિયામક અથવા રાજ્ય સરકાર, જે પણ લાગુ પડતું હોય, ચૂંટણી રદ કરે, તો, તુરંત જ એક તારીખ નક્કી કરવામાં આવશે, અને સદર સભ્યની ખાલી જગ્યા ભરવા માટે નવી ચૂંટણી યોજવા માટે જરૂરી પગલાં લેવામાં આવશે.”

૧૨. આમ એ જોઈ શકાય છે કે માર્કેટ કમિટીની રચના માટે મુક્ત અને ન્યાયી ચૂંટણીઓ સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુથી, જેના ચૂંટેલા સભ્યો માર્કેટ કમિટીના જીવનના ચાર વર્ષની સંપૂર્ણ મુદત માટે તેમની સ્થિતિ ધારણ કરશે, સદર નિયમોમાં વિંગતવાર જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે. નિયમો વિવિધ તબક્કાઓની પરિકલ્પના કરે છે કે જેમાંથી એકવાર નિયામક ચૂંટણી કાર્યક્રમ જાહેર કરે પછી, ચૂંટણીનું સંચાલન પસાર થશે, જે અંતે મતગણતરી અને ચૂંટણીના પરિણામની જાહેરાતમાં પરિણમશે.

૧૩. નિયમો માર્કેટ કમિટી દ્વારા ચોક્કસ તારીખ પછી લાઈસન્સ મંજૂર

કરવામાં આવ્યું હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિના મતદાર ચાદીમાં બિન-સમાવેશ માટે સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરતા નથી. જો કે, કોર્ટો હંમેશાં એવી સ્થિતિ માટે સભાન છે જ્યાં છેલ્લી મિનિટની હેરાફેરી દ્વારા સમિતિના વિદાય પામતા પદાધિકારીઓ દ્વારા પ્રયાસ કરવામાં આવે છે, જેઓ ઘણી વખત સત્તા જાળવી રાખવા માટે સત્તાવાર મશીનરીના આશીર્વાદ પણ ધરાવી શકે છે. આ સંદર્ભમાં તેથી આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચે કાલુભાઈ રણાભાઈ અકાબરી (સુપ્રા) ના કેસમાં સદર નિયમોના નિયમ ૭ ના ઉપ-નિયમ (૧) માં દર્શાવ્યા મુજબ જે તારીખ સુધીમાં અધિકૃત અધિકારીને નામો સંચારિત કરવાના હોય છે તે તારીખ સાથે મતદાર ચાદીમાં સમાવેશ કરવા માટે વ્યક્તિની પાત્રતાને સંબંધિત કરી. થોડા સમય પછી, શ્રુતબંધુ એચ.પોપટ (સુપ્રા) ના કેસમાં, ડિવિઝન બેંચે તદ્દન સ્પષ્ટ હકીકતો નોંધી. એવું નોંધવામાં આવ્યું હતું કે એગ્રીકલ્ચરલ માર્કેટિંગ એન્ડ રૂરલ ફાઇનાન્સના નાયબ નિયામકે ચૂંટણીની તારીખ નક્કી કરવા માટે ૧૦.૦૧.૨૦૦૭ ના રોજ એક સંચાર મોકલ્યો હતો અને નિયામકે ૧૭/૧૮.૦૧.૨૦૦૭ ના રોજ ચૂંટણી કાર્યક્રમ પણ જાહેર કર્યો હતો. એપીએમસીની લાઇસન્સ સમિતિની સભા ૨૦.૦૧.૨૦૦૭ ના રોજ બોલાવવામાં આવી હતી, એટલે કે સદર બે ઘટનાઓ પછી, જે દરમિયાન ૨૬૯ જેટલા તાજા લાઇસન્સ બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં ડિવિઝન બેંચે તારણ કાઢ્યું કે આવી કાર્યવાહી માત્ર ગેરકાયદેસર જ ન હતી પરંતુ ચૂંટણી પ્રક્રિયા પર પણ છેતરપિંડી હતી. આનાથી એક અસાધારણ સ્થિતિ ઊભી થઈ, જે તારીખ ૨૦.૦૧.૨૦૦૭ ના ઠરાવને રદ કરવાના હેતુથી કોર્ટના હસ્તક્ષેપને

વાજબી ઠેરવે છે. એવું નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યું હતું કે સત્તાવાળાઓ આવી વ્યક્તિઓને આગામી ચૂંટણીઓમાં મતદાન કરવાની મંજૂરી આપશે નહીં. આમ, હકીકતની સ્થિતિમાં, કોર્ટે મતદાન કરવાથી નવા લાઈસન્સ મંજૂર કરાયેલી વ્યક્તિને ગેરલાયક ઠેરવવાની તારીખને નિયામક દ્વારા ચૂંટણી કાર્યક્રમના પ્રકાશનની તારીખ સુધી આગળ ધપાવી. આ સંદર્ભમાં, કોર્ટે એવો અભિપ્રાય પણ વ્યક્ત કર્યો હતો કે આવી સ્થિતિમાં, ચૂંટણી અરજી માટે નિયમોના નિયમ ૨૮ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ ઉપચાર અસરકારક રહેશે નહીં. એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે સદર ઉપચાર તે હદ સુધી મર્યાદિત છે કે ચૂંટણી અધિકારી અને ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ માત્ર અધિનિયમની કલમ ૧૧ ના ઉપ-કલમ (૧) ના ખંડ (ii) હેઠળ સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા વેપારીઓના મતદાર મંડળ માટેની મતદાતાઓની યાદીમાં અમુક વ્યક્તિઓના બાકાત રાખવા અથવા સમાવેશ કરવાના પડકારની તપાસ માત્ર મર્યાદિત પાસા સાથે કરશે કે તેઓ સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા વેપારીઓ હતા કે નહીં. અધિનિયમ અને નિયમોની સંબંધિત જોગવાઈઓ અનુસાર લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું કે કેમ તેની તપાસ કરવા માટે ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલને કોઈ અધિકારક્ષેત્ર આપવામાં આવ્યું નથી. તેના બદલે, આ બાબત માત્ર એપીએમસી અને અધિનિયમની કલમ ૨૭ ના ઉપ-કલમો (૪) અને (૫) ની જોગવાઈઓ હેઠળ એપીએમસી અને નિયામક દ્વારા જ નક્કી કરવાની રહેશે. કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:—

“૧૩. વિદ્વાન વધારાના એડવોકેટ જનરલ શ્રી મિહિર જોશી અને

અરજદારોના વિદ્વાન કાઉન્સિલની રજૂઆતોમાં આપણને considerable force જણાય છે કે નિયમોના નિયમ ૨૮ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ ઉપચાર તે હદ સુધી મર્યાદિત છે કે ચૂંટણી અધિકારી અને ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ માત્ર અધિનિયમની કલમ ૧૧ ના ઉપ-કલમ (૧) ના ખંડ (ii) હેઠળ સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા વેપારીઓના મતદાર મંડળ માટેની મતદાતાઓની યાદીમાં અમુક વ્યક્તિઓના બાકાત રાખવા અથવા સમાવેશ કરવાના પડકારની તપાસ માત્ર મર્યાદિત પાસા સાથે કરશે કે તેઓ સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા વેપારીઓ હતા કે નહીં. અધિનિયમ અને નિયમોની સંબંધિત જોગવાઈઓ અનુસાર લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યું હતું કે કેમ તેની તપાસ કરવા માટે ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલને કોઈ અધિકારક્ષેત્ર આપવામાં આવ્યું નથી. તેના બદલે, આ બાબત માત્ર અધિનિયમની કલમ ૨૭ ના ઉપ-કલમો (૪) અને (૫) ની જોગવાઈઓ હેઠળ એપીએમસી અને નિયામક દ્વારા જ નક્કી કરવાની રહેશે. નિયમ ૨૮ હેઠળની ચૂંટણી અરજીમાં, વેપારીઓના સામાન્ય લાઈસન્સના મંજૂર, નવીનીકરણ, ઇનકાર, રદ્દીકરણ અથવા સસ્પેન્શન સામે કોઈ કોલેટરલ પડકાર હોઈ શકે નહીં.”

૧૪. એપીએમસી જેવી લોકશાહી સંસ્થા માટે ચૂંટણીઓ સુનિશ્ચિત કરવા માટે કોર્ટોની ખોજ, જેને ઘણીવાર મુક્ત અને ન્યાયી ચૂંટણીઓ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, જે અન્યથા વૈધાનિક દરજ્જો ભોગવે છે, તે અહીં સમાપ્ત થઈ નહીં કે

અસાધારણ પરિસ્થિતિઓ પણ સમયાંતરે કોર્ટ સમક્ષ રજૂ થવાનું બંધ થયું નહીં. નોંધ્યા મુજબ, ચંદ્રકાંત મણિભાઈ પટેલ ના કેસમાં, કોર્ટે જોયું કે અગાઉ માત્ર ૩૦૦ થી ૪૦૦ લાઈસન્સ ધારકો હતા. તારીખ ૦૩.૦૫.૨૦૧૩ ના રોજ, નિયામકે સદર નિયમોના નિયમ ૪ ની શરતો મુજબ ચૂંટણી અને અધિકૃત અધિકારીઓની નિમણૂક કરી હતી. તેમણે ચૂંટણી યોજવા માટે વિવિધ તબક્કાઓ પણ જાહેર કર્યા હતા. તેના થોડા સમય પહેલા, તારીખ ૦૧.૦૫.૨૦૧૩ ના રોજ, માર્કેટ કમિટીએ વેપારીઓને ૧૧૬૪ જેટલા નવા લાઈસન્સ મંજૂર કર્યા હતા. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, કોર્ટે ચૂંટણીની પૂર્વસંધ્યાએ અનુકૂળ મતદાતાઓને પ્રવેશ આપીને બહુમતીના કૃત્રિમ કુગાવાના સિદ્ધાંતને લાગુ કર્યો. કોર્ટે વાસ્તવિક પક્ષપાત, કાયદા પર છેતરપિંડીના સિદ્ધાંતને પણ લાગુ કર્યો અને એ પ્રશ્ન પર પણ વિચાર કર્યો કે શું આવી કવાયત માત્ર કાયદેસરતાના જ નહીં પરંતુ યોગ્યતાના કારણો પર પણ ચકાસી શકાય છે.

૧૫. એ જ રીતે, મહેન્દ્ર મગનભાઈ પટેલ (સુપ્રા) ના કેસમાં, ડિવિઝન બેંચે નોંધ્યું કે સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા ૪૮ વેપારીઓ અસ્તિત્વમાં હતા. એપીએમસીએ તેની તારીખ ૨૦.૧૧.૨૦૧૩ ની સભામાં ૫૮ તાજા લાઈસન્સ મંજૂર કર્યા. ચૂંટણી કાર્યક્રમ નિયામક દ્વારા તારીખ ૧૭.૧૧.૨૦૧૩ ના રોજ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, જે અખબારમાં તારીખ ૨૧.૧૧.૨૦૧૩ ના રોજ પ્રકાશિત થયો હતો. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, કોર્ટે અભિપ્રાય આપ્યો કે માત્ર સંભવિત નિષ્કર્ષ એ હતો કે કાર્યવાહી કૃત્રિમ બહુમતી બનાવવા માટે મતદાર ચાદીમાં સમાવેશ કરવા

માટે નવા લાઈસન્સ ધારકોને પાત્ર બનાવવા માટે સત્તાઓનો દાનત વગરનો ઉપયોગ સિવાય બીજું કંઈ નથી. આ પ્રક્રિયામાં, કોર્ટે મતદાર ચાલી તૈયાર કરતી વખતે અધિકૃત અધિકારીની સત્તાઓની રૂપરેખા પર પણ વિચાર કર્યો. કોર્ટે એ મતની હતી કે પ્રાથમિક મતદાર ચાલી તૈયાર કરતી વખતે પણ, અધિકૃત અધિકારીને રહેઠાણની જગ્યા સાથે સામાન્ય લાઈસન્સ ધરાવતા વેપારીઓના પૂરા નામો જેવી ચોક્કસ વિગતો પૂરી પાડવી જોઈએ. જો આવી વિગતો પૂરી પાડવામાં ન આવે, તો અધિકૃત અધિકારી તેના વિશે પોતાને સંતોષવા માટે સંબંધિત વિગતો મંગાવી શકે છે. કોર્ટે એ મતની હતી કે આ લોકશાહી સિદ્ધાંતોની જાળવણી સુનિશ્ચિત કરશે.

૧૬. વર્તમાન કેસમાં, વાસ્તવિક પ્રશ્ન એ નથી કે ચૂંટણી કાર્યક્રમ જાહેર થઈ જાય અને ચૂંટણી પ્રક્રિયા શરૂ થઈ જાય પછી ચૂંટણીના સંચાલનના હંગામી તબક્કે કોર્ટે હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ કે નહીં. કોર્ટે હસ્તક્ષેપ કર્યો છે અને અમુક લાઈસન્સ ધારકોને મતદાન કરતા અટકાવતો હંગામી હુકમ પસાર કર્યો છે. પ્રશ્ન એ છે કે શું લોકશાહી પ્રક્રિયા સાથે ચેડાં કરવા માટે ચૂંટણીની પૂર્વસંધ્યાએ સભ્યોના પ્રવેશની વિભાવના લાગુ કરી શકાય છે. નોંધ્યા મુજબ, વિવિધ પરિસ્થિતિઓમાં, કોર્ટોએ ચૂંટણીના સંચાલન પહેલાં થોડા સમય અગાઉ મોડા તબક્કે નવા સભ્યોના પ્રવેશ સાથે હસ્તક્ષેપ કરવાનું પસંદ કર્યું છે અથવા તો ના પાડી છે. આવા પ્રતિબંધો સત્તાઓના દાનત વગરના ઉપયોગના કારણોસર અથવા કાયદા પર સંપૂર્ણ છેતરપિંડી તરીકે જોવામાં આવેલી બાબત પર,

પક્ષપાતના કારણોસર અથવા અયોગ્યતાના કારણોસર કરવામાં આવ્યા હતા. આ તમામ ચુકાદાઓમાં સામાન્ય દોરો મુક્ત અને ન્યાયી ચૂંટણીઓ સુનિશ્ચિત કરવા માટે કોર્ટોની સર્વોચ્ચ ચિંતા છે અને શક્ય હદ સુધી પદાધિકારીઓ અને રાજ્ય મશીનરી દ્વારા હેરાફેરી અને હસ્તક્ષેપને નાબૂદ કરવાની છે. વિવિધ કોર્ટો દ્વારા અગાઉથી જ ઉદ્દેખિત આ તમામ શ્રેણીઓમાં ઉપર નોંધવામાં આવ્યું છે, આપણે વધુ એક ઉમેરી શકીએ છીએ, એટલે કે સમિતિના વિદાય પામતા પદાધિકારીઓ તરફથી સત્તાવાર મશીનરીનો ઉપયોગ કરીને અને કેટલાક કેસોમાં, રાજ્ય તંત્રની મદદથી અયોગ્ય માધ્યમો દ્વારા સત્તા જાળવી રાખવાનો પ્રયાસ.

૧૭. જો કે, કુશળ રાજકીય દાવપેચ અને સત્તાવાર સત્તાઓના ભારે દુરુપયોગ વચ્ચે પાતળી રેખા છે. કોર્ટ, બાહ્ય દબાણોથી અસુરક્ષિત ચૂંટણી સુનિશ્ચિત કરવા માટે તેની ચિંતા વ્યક્ત કરતી વખતે, વૈધાનિક જોગવાઈઓ મુજબ ચૂંટણી યોજવાની લોકશાહી પ્રક્રિયા માટેના તેના આદર માટે પણ તીવ્રપણે સભાન રહેશે. આની સાથે, આપણે હકીકતોની પુનઃમુલાકાત લઈ શકીએ છીએ. એ સાચું છે કે એએમપીસીની ચૂંટણી એવા કારણોસર વિલંબિત થઈ હતી જે પોતે કોઈ તાજી નથી. નોંધ્યા મુજબ, એક તબક્કે, નિયામકે ૧૦.૧૨.૨૦૧૪ ના રોજ ચૂંટણી કાર્યક્રમ જાહેર કર્યો હતો, જેમાં પરિકલ્પના કરવામાં આવી હતી કે ચૂંટણી ૧૧.૦૩.૨૦૧૫ સુધીમાં પૂર્ણ થઈ જશે. જો કે, ત્રણ નવા ગામોના વિસ્તારોને બજાર વિસ્તારમાં સામેલ કરવા પડશે તેવા કારણસર, ચૂંટણી કાર્યક્રમ વચ્ચેથી

જ છોડી દેવામાં આવ્યો હતો. તે પણ સાચું છે કે ત્રણ નવા ગામોનો ઉમેરો એ કોઈ તાજેતરની ઘટના ન હતી. જો કે, આ તેના પોતાના પર નિયામક અથવા રાજ્ય સત્તાવાળાઓ તરફથી દાનત વગરનું આક્ષેપ કરવા માટેનું કારણ બની શકતું નથી, તે પણ આ સંદર્ભમાં કોઈપણ ગંભીર આક્ષેપોની ગેરહાજરીમાં. તેથી, આપણી પાસે રેકૉર્ડ પર જે બધું છે તે એ છે કે જ્યારે અરજદારે કોર્ટને સામાવાળાને ચૂંટણી કાર્યક્રમ અવરોધ વિના ચાલુ રાખવા માટે નિર્દેશ આપવા વિનંતી કરી, ત્યારે કોર્ટે તેના તારીખ ૨૩.૦૩.૨૦૧૫ ના હુકમમાં, એવા કારણોસર આવા ફોર્મ્યુલાને સ્વીકાર્યું નહીં કે જ્યારે નવા ગામોનો સંભવિત ઉમેરો થાય છે, ત્યારે બજાર વિસ્તારની સમગ્ર રચનામાં ફેરફાર થશે. સત્તાવાળાઓ બજાર વિસ્તારમાં નવા ગામોના પ્રવેશની પ્રક્રિયા ઝડપથી પૂર્ણ કરે તેવી અપેક્ષા રાખતી વખતે, કોર્ટે એવી આશા વ્યક્ત કરી કે માર્કેટ કમિટીની ચૂંટણી વહેલામાં વહેલી તકે, મોડેમોડે ૦૧.૦૩.૨૦૧૫ થી ત્રણ મહિનાના સમયગાળાની અંદર યોજાશે. એ સાચું છે કે આ સમય રેખાનું સત્તાવાળાઓ દ્વારા કડક પાલન કરવામાં આવ્યું ન હતું. તેથી અરજદારને વધુ એક અરજી દાખલ કરવાની ફરજ પડી હતી, જેમાં એક નિવેદન કરવામાં આવ્યું હતું કે ચૂંટણી કાર્યક્રમ મોડેમોડે ૧૦.૦૪.૨૦૧૫ સુધીમાં જાહેર કરવામાં આવશે.

૧૮. દરમિયાન, ૨૦.૦૨.૨૦૧૫ ના રોજ પરિભ્રમિત થયેલા એજન્ડા પર, તારીખ ૨૮.૦૨.૨૦૧૫ ના ઠરાવ દ્વારા, કેટલાક ૨૦ નવા લાઈસિન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. ૩૧.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ થોડા વધુ લાઈસિન્સ મંજૂર

કરવામાં આવ્યા હતા, જેના માટે ૨૩.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ એજન્ડા પરિભ્રમિત કરવામાં આવ્યો હતો. અરજદારનો કેસ એ નથી કે આવા લાઈસન્સ ખોટી રીતે મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા; કે લાઈસન્સ ધારકો અસલી વેપારીઓ ન હતા; કે લાઈસન્સ મંજૂર કરવા માટેની તેમની અરજીઓ અપૂર્ણ હતી. અરજદારના કાઉન્સિલે, વાસ્તવમાં, સ્પષ્ટ કર્યું કે અરજદારે આવા લાઈસન્સ મંજૂર કરવાના માર્કેટ કમિટીના ઠરાવને પડકાર્યો નથી. આપણે એ પણ યાદ રાખી શકીએ કે અગાઉ વેપારી મતદાર વિભાગમાં ૧૬૬ સામાન્ય લાઈસન્સ ધારકો હતા. ફેબ્રુઆરી અને માર્ચ ૨૦૧૫ દરમિયાન ૨૭ નવા લાઈસન્સ મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે. નવો ચૂંટણી કાર્યક્રમ ૦૩.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો. વર્તમાન કેસની હકીકતો આગામી ચૂંટણીઓના પરિણામને પ્રભાવિત કરવા માટે મોટી સંખ્યામાં મતદાતાઓના કૃત્રિમ પ્રવેશની વિભાવનાને લંબાવવાનું સૂચન કરતી નથી. ન તો અરજીમાંના દાવાઓ કે ન તો રેકૉર્ડ પરની હકીકતો માર્કેટ કમિટી દ્વારા સમગ્ર કવાયતને ખોટા બહાના હેઠળ ચૂંટણીમાં વિલંબ કરવા અને ત્યારબાદ અધ્યક્ષ નવા વેપારીઓને સફળતાપૂર્વક પ્રવેશ ન આપે ત્યાં સુધી નવા ચૂંટણીના પ્રકરણમાં વધુ વિલંબ કરવા માટેના એક સંકલિત પ્રયાસ તરીકે જોવામાં આવે તેટલી મજબૂત છે. નોંધ્યા મુજબ, કુશળ રાજકીય દાવપેચ અને સત્તાના દુરુપયોગ વચ્ચેની ભેદરેખા ક્યારેક પાતળી હોય છે. ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં ન્યાયીપણું સુનિશ્ચિત કરવાની ચિંતામાં, કોર્ટ એવો અભિપ્રાય લેશે નહીં કે જે કાં તો ચૂંટાયેલી સ્વાયત્ત સંમતિની સત્તાઓને મર્યાદિત કરશે અથવા ચૂંટણી જાહેર થાય તેના ઘણા સમય પહેલાં તેના કાર્યોને પક્ષઘાતગ્રસ્ત કરશે.

૧૯. અરજદારના વિદ્વાન કાઉન્સિલ શ્રી દીપેન દેસાઈએ દિલીપભાઈ સી.નાથવાણી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય શ્રુ સેક્રેટરી & ઓર્સ. ના કેસમાં કન્ટેમ્પ્ટ પિટિશન નં. ૨૪૦૩/૨૦૧૧ માં પાસ થયેલા તારીખ ૨૩.૦૯.૨૦૧૧ ના હુકમ તરફ આપણું ધ્યાન દોર્યું, જ્યાં કોર્ટે કોર્ટ દ્વારા નિર્દેશિત કર્યા મુજબ નિયામક દ્વારા ચૂંટણી ન યોજવા સામે અને દરમિયાન માર્કેટ કમિટી દ્વારા નવા લાઈસન્સ મંજૂર કરવા સામે સખત વાંધો ઉઠાવ્યો હતો. જો કે, તે એક એવો કેસ છે જ્યાં કોર્ટે ચોક્કસ સમયપત્રક આપ્યું હતું અને સમય લંબાવવાની અરજી નકારવામાં આવી હતી, જેમાં જાણવા મળ્યું હતું કે સામાવાળા સ્પષ્ટ અવમાનમાં હતા અને દરમિયાન નવા સભ્યોનો પ્રવેશ પણ કરાવ્યો હતો. વર્તમાન કેસમાં, નોંધ્યા મુજબ, ડિવિઝન બેંચે કોઈ કઠોર સમય મર્યાદા કે ચોક્કસ છેલ્લી તારીખ પહેલાં ચૂંટણીઓ પૂર્ણ કરવા માટેના કોઈ નિર્દેશો આપ્યા ન હતા. એ સાચું છે કે જ્યારે કોર્ટ આશા વ્યક્ત કરે છે, ત્યારે સત્તાવાળાઓ પાસેથી કોર્ટની ઇચ્છા પૂરી કરવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે. તેમ છતાં, આશાની અભિવ્યક્તિને નિર્દેશના પ્રકાશન સાથે સરખાવી શકાતી નથી. કોર્ટે “પ્રાધાન્યરૂપે” શબ્દનો પણ ઉપયોગ કર્યો, જે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ચોક્કસ તારીખ પહેલાં કોઈપણ નિષ્ફળતા વિના ચૂંટણી પૂર્ણ કરવા માટે કોઈ સ્પષ્ટ નિર્દેશ ન હતો. હુકમે પરવાનગી આપી અને સામાવાળાને થોડી માત્રામાં લચીલાપણું મંજૂર કરવામાં આવ્યું.

૨૦. શ્રુતબંધુ એચ.પોપટ (સુપ્રા) ના કેસમાં, ડિવિઝન બેંચનો અભિપ્રાય હતો કે ચૂંટણી ટ્રિબ્યુનલ અને ચૂંટણી અધિકારી એ નક્કી કરી શકશે નહીં કે મંજૂર કરાયેલ લાઈસન્સ અધિનિયમ અને નિયમોની સંબંધિત જોગવાઈઓ અનુસાર હતું કે નહીં અને આવા મુદ્દાઓ માત્ર એપીએમસી અને અપીલમાં નિયામક દ્વારા જ નક્કી કરવાના રહેશે. મહેન્દ્ર મગનભાઈ પટેલ (સુપ્રા) ના કેસમાં, ડિવિઝન બેંચે સંબંધિત નિયમોનું અર્થઘટન કર્યું અને અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો કે જો અધિકૃત અધિકારીને જણાય કે નિયમ ૪ હેઠળ ચૂંટણીની જાહેરાત પછી અથવા નિયમ ૨ હેઠળ ચૂંટણી કાર્યક્રમના પ્રકાશન પછી અથવા જાહેરાતની પૂર્વસંધ્યાએ લાઈસન્સ બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા, તો તે સ્થિતિમાં, હાઈકોર્ટના ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, તે આ વ્યક્તિઓના નામ મતદાર યાદીમાં સામેલ કરી શકે નહીં. વર્તમાન મુકદ્દમામાં, આપણે આ મુદ્દાને ઉકેલવાની જરૂર નથી. જો કે, આપણે શંકાના બીજ વાવી શકીએ છીએ, જેને યોગ્ય કેસમાં ધ્યાનમાં લેવા પડી શકે છે. દાનત વગરના ઇરાદા સાથે ચૂંટણીની પૂર્વસંધ્યાએ મતદાતાઓના પ્રવેશના સિદ્ધાંતને લાગુ કરવા માટે અધિકૃત અધિકારીને સત્તા સોંપતી વખતે, શું, એક અનિષ્ટને દૂર કરવા માટે, આપણે બીજી અનિષ્ટ ઊભી કરવાની શક્યતા ખોલી રહ્યા નથી?

૨૧. તેથી અરજી ફગાવી દેવી પડશે. જો કે, સમાપ્ત કરતા પહેલા, તારીખ ૧૫.૦૬.૨૦૧૫ ના હંગામી હુકમ પસાર કરતા પહેલાની સ્થિતિ પુનઃસ્થાપિત કરવાના જટિલ મુદ્દાનો સામનો કરવો પડશે. યોજાયેલી ચૂંટણીમાં, હાઈકોર્ટના

હંગામી નિર્દેશોના પાલનમાં, બે ઉમેદવારોએ સમાન સંખ્યામાં મતો મેળવ્યા. વેપારી મતદાર વિભાગ માટેની ચાર બેઠકોમાંથી, ચોથી બેઠક ચિઢીઓ ઉપાડીને નક્કી કરવી પડી હતી. કાઉન્સિલ શ્રી અંશિન દેસાઈએ જણાવ્યું કે અસફળ ઉમેદવારે ચૂંટણી અરજી દાખલ કરી છે જે પેવિંગ છે. તેથી એક શક્યતા હંગામી હુકમ રદ કરવાની અને ચૂંટણી અરજદારને આ ચુકાદાની સહાયથી તેના ઉપાયો આગળ ધપાવવાની મંજૂરી આપવાની છે. બીજી શક્યતા વેપારી મતદાર વિભાગમાં તમામ ચાર બેઠકો માટે પુનઃચૂંટણી સુનિશ્ચિત કરવાની રહેશે. જો ૨૭ લાઈસન્સ ધારકોને મતદાન કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હોત તો સંભવિત પરિણામની આગાહી કરી શકાતી નથી, ખાસ કરીને ચાર સફળ ઉમેદવારો દ્વારા મેળવવામાં આવેલા મતોની સંખ્યાને જોતાં. જો કે, આ ચાર ઉમેદવારોમાંથી કોઈ પણ આ અરજીમાં સામાવાળા તરીકે જોડાયેલા નથી. તેથી, તેમની ગેરહાજરીમાં આ પ્રકારનો કોઈ હુકમ પસાર કરવો શક્ય બનશે નહીં. તેથી આપણે પ્રથમ સૂત્ર અપનાવીએ છીએ અને ચૂંટણી અરજદારને અગાઉ મંજૂર કરાયેલી હંગામી રાહતના કામકાજના આધારે તેની ચૂંટણી અરજી આગળ ધપાવવાની મંજૂરી આપીએ છીએ.

૨૨. પરિણામ સ્વરૂપ, રિટ અરજી ફગાવી દેવામાં આવે છે. રુલ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે. હંગામી રાહત રદ કરવામાં આવે છે.

૨૩. આ તબક્કે, વિદ્વાન કાઉન્સિલ શ્રી દીપેન દેસાઈએ અરજદારને સર્વોચ્ચ

અદાલતમાં પહોંચવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે અગાઉ મંજૂર કરાયેલી હંગામી રાહત છ અઠવાડિયાના સમયગાળા માટે ચાલુ રાખવા વિનંતી કરી. સામાવાળા દ્વારા આ વિનંતીનો સખત વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો. જો કે, ચૂંટણીઓ પૂરી થઈ ગઈ છે અને હંગામી રાહત લાંબા સમયથી અમલમાં છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, આ હુકમ ૧૫.૧૦.૨૦૧૫ સુધી સ્થગિત રહેશે.

(અકીલ કુરેશી, ન્યાયમૂર્તિ)

(મોહિન્દર પાલ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.